

zések az 1900–1941 közötti statisztikai adatokról), *Dapim lecheker tekufat hashoa* (Tanulmányok a vészkorszakról). Hakibbutz Hameuchad, Tel-Aviv, 1978, 1:222–228. o.

6. A zsidóság földrajzi megoszlását e területeken részletesebben taglalja könyvem 4. és 5. fejezete. Magyarország lakosságának nyelvi, nemzetiségi és vallási megoszlását 1941-ben a *Magyar Statisztikai Szemle* 1941. évi 19. évfolyama 11. sz. adja, lásd 772–773. o. Vö. még ugyane folyóirat 1943. évi, 21. évfolyam 5–6. sz., 246–248. és 252. o. Vö. még Don–Magos, *i. m.*

7. Lásd például: Stefán (István) Bartha: *Die Judenfrage in Ungarn*. Essener Verlag, Essen, 1943; Kovács Alajos: *A csonkamagyarországi zsidóság a statisztika tükrében*. Egyesült Keresztény Nemzeti Liga, Bp., 1938.

8. E családok közül említjük meg a Chorin, a Kornfeld, a Mauthner, az Ullmann, a Vida és a Weiss familiát. Keresztül-kasul össze voltak fonódva egymással. Hatalmukat, befolyásukat tárgyalja a *Magyarország története*, szerk.: Ránki György és mások, Akadémiai, Bp., 1976, 775–777. o. Lásd még Kovács Éva–Papp Zsuzsa: *A gazdasági elit. Modernizáció, asszimiláció*. Bp., 1986. aug. soksz.

9. *Magyarország története*, 785. old.

10. *Uo.*, 784. old.

11. A zsidó orvosok diszkriminációját a Horthy-korszakban és a MONE (Magyar Orvosok Nemzeti Egyesülete) ebbeli szerepét tárgyalja Kovács M. Mária: „Aesculapius militans. A magyar orvosok politikai és érdekvédelmi szervezetei a két világháború között és a második világháború éveiben.” Kézirat. A tanulmány rövidített változatban megjelent a következő címmel: „Luttes professionnelles et antisemitisme. Chronique de la montée du fascisme dans le corps médicale hongrois, 1920–1944.” In: *Actes de la Recherche en Sciences Sociales*, Paris, No. 56. 1985. március, 31–44. o. Lásd még a szerző jól dokumentált könyvét: *Liberal Professions and Illiberal Politics* (Oxford University Press, New York, 1994), amely a magyarországi szabadfoglalkozású kamarák 1867 és 1945 közötti szerepét taglalja.

12. Jól dokumentált áttekintést ad a zsidó ügyvédekről Kovács M. Mária: „Ügyvédek az árral szemben”, *Medvetánc, i. m.*, 91–97. o.

13. Polgár György nyilatkozatát idézi Klein György: *A magyarországi zsidóság történetének alapvonalai, 1935–1945*. Kézirat, YIVO–Institute for Jewish Research, New York, irattári szám: 784.

14. *Uo.*, valamint Stern, *i. m.*, 24. o.

15. Stern, *i. m.*, 24–26. o. A magyarországi zsidóság társadalmi és gazdasági helyzetét a két háború közti időszakban részletesen megvilágítja Karády, *i. m.*, 42–90. o.

16. A részleteket lásd Marton Ernő: *A magyar zsidóság családfája. Vázlat a magyarországi zsidók településtörténetéhez*. Fraternitás, Kolozsvár, 1941, valamint *HYS*, 1:1–59.

17. Randolph L. Braham: „The Destruction of the Jews of Carpatho-Ruthenia.” In: *HYS*, 1:221–225. o. Vö. Joseph S. Roucek: „Czechoslovakia and Her Minorities.” In: *Czechoslovakia*. Szerk.: Robert J. Kerner. University of California Press, Berkeley, 1949, 171–192. o.

18. Kárpátalja zsidóságának történetéről értékes áttekintést ad Livia Rothkirchen: „Deep Rooted Yet Alien: Some Aspects of the History of the Jews of Subcarpathian Ruthenia.” In: *YVS*, 12:147–191. o. Vö. Louis Rittenberg: „The Crisis in Hungary.” *Contemporary Jewish Record*, New York, 2, No. 3, 1939. május–június, 24. o. Kárpátalja zsidóságáról további felvilágosításokat közöl Aryeh Sole: „Subcarpathian Ruthenia: 1919–1938.” In: *The Jews of Czechoslovakia*. The Jewish Publication Society of America, Philadelphia, 1968, 1:125–154. o. Hugó Stransky: „The Religious